

Pleegouder worden

een zorgvuldige voorbereiding

De keuze om pleegouder te worden, is een ingrijpende stap. Een pleegouder is de opvoeder van een kind van een ander. Er komt een kind bij in het gezin of misschien is het de eerste ervaring met het ouderschap. Hoe dan ook, deze keuze vraagt om een goede voorbereiding. Dat is in het belang van het pleegkind én in het belang van het pleeggezin. Over de werkwijze bij een zorgvuldige voorbereiding zijn landelijk afspraken gemaakt.

Een goede pleegouder

Pleegouders zijn verantwoordelijk voor de dagelijkse zorg en opvoeding van een pleegkind en vervullen daarmee een belangrijke taak. Daarom zijn er bepaalde voorwaarden opgesteld waaraan pleegouders moeten voldoen. Want wanneer is iemand een goede pleegouder?

Op basis van de wet

1. Een (van de) pleegouder(s) moet minimaal 21 jaar zijn.
2. De Raad voor de Kinderbescherming geeft voor de aspirant-pleegouder(s) en alle inwonenden van 12 jaar en ouder een *verklaring van geen bezwaar*. Aspirant-pleegouders geven met een formulier toestemming aan de pleegzorgorganisatie om deze verklaring aan te vragen.
3. Een pleegouder biedt ondersteuning bij de uitvoering van het hulpverleningsplan en staat open voor de begeleiding door de pleegzorgorganisatie.

Landelijke criteria

Pleegouders:

- Bieden een veilige leefomgeving aan een pleegkind
- Bieden openheid en duidelijkheid
- Helpen jeugdigen een positieve kijk op zichzelf te ontwikkelen
- Helpen jeugdigen hun gedrag te veranderen, zonder hen te beschadigen
- Kunnen samenwerken en het opvoederschap delen
- Kunnen inschatten welke uitwerking het pleegouderschap op de eigen situatie heeft

Aanvullende eisen

De aanvullende eisen zijn individueel opgesteld door elke pleegzorgorganisatie en passen bij de identiteit en werkwijze van de organisatie. Hierbij kan gedacht worden aan extra eisen die te maken hebben met een stabiele situatie binnen het pleeggezin. Een pleegouder hoeft overigens niet per se ervaring te hebben met het opvoeden van kinderen.

Vorbereiding en screening

Tijdens het voorbereidingstraject komen belangrijke pleegzorgthema's aan bod, zowel in theorie als aan de hand van praktijkvoorbeelden en oefeningen. Het voorbereidings- en screeningstraject bestaat uit een aantal stappen:

- Aanvragen van een informatiepakket
- Bijwonen van een voorlichtingsbijeenkomst van de pleegzorgorganisatie
- (Groepsgewijze) deelname aan het voorbereidingsprogramma voor pleegzorg
- Huisbezoeken door een medewerker van de pleegzorgorganisatie
- Rapportage door de trainer van het voorbereidingsprogramma
- Definitieve inschrijving als pleegouder

Aspirant-pleegouders tekenen tijdens het voorbereidingstraject de Algemene Voorwaarden van de pleegzorgorganisatie voor akkoord. Hierin staan zaken opgenomen over de rechten en plichten van pleegouders en de organisatie.

De huisbezoeken worden afgelegd door medewerkers van de pleegzorgorganisatie die geheel of gedeeltelijk betrokken zijn bij de voorbereidingscursus. Op deze manier krijgen de medewerkers een goed beeld van de aspirant-pleegouders en van hun leefsituatie en leefomgeving. Ook de lichamelijke en geestelijke gesteldheid van de aspirant-pleegouders is onderwerp van gesprek bij de huisbezoeken. Bij twijfel kan een medisch adviseur of eventueel een behandelend arts worden geconsulteerd. Daarnaast vraagt de medewerker die de screening uitvoert referenties op, bijvoorbeeld bij familieleden of een werkgever. Tot slot is een veiligheidscheck onderdeel van de procedure. Alle onderdelen hiervan staan beschreven in de Algemene Voorwaarden.

Zorgen voor een bekend kind

De zorg voor het kind van een bekende, bijvoorbeeld een familielid, noemen we netwerkpleegzorg. In veel gevallen woont het pleegkind dan al bij de pleegouders, omdat ouders en pleegouders dit onderling geregeld hebben. In dat geval wijkt het traject naar pleegouderschap op een paar punten af van het reguliere traject.

Over het algemeen is de voorbereiding en screening van netwerkpleegouders een individueel traject met huisbezoeken en een afstemmingsgesprek met alle betrokkenen (ouders, pleegouders, Gecertificeerde Instelling en het kind zelf, indien het twaalf jaar of ouder is). De criteria die worden gehanteerd zijn gelijk, maar bij netwerkpleegzorg is er vaak meer aandacht voor de concrete situatie: de opvoeding die het pleegkind vraagt en de opvoedingsmogelijkheden van de netwerkpleegouders. Een acceptatie van aspirant-pleegouders voor netwerkpleegzorg betekent niet automatisch dat het pleeggezin ook andere kinderen mag opvangen. Hiervoor moet dan opnieuw een voorbereidings- en screeningstraject worden doorlopen.

Het besluit

De voorbereiding is erop gericht dat de aspirant-pleegouder zelf ontdekt of het pleegouderschap past bij hem of haar en het eventuele gezin. Als niet wordt voldaan aan een of meerdere eisen, wordt dit besproken met de aspirant-pleegouders. Maar de pleegzorgorganisatie heeft de uiteindelijke beslissingsbevoegdheid of iemand pleegouder kan worden. Aspirant-pleegouders worden mondeling en schriftelijk geïnformeerd over het besluit.

Na acceptatie

Als aspirant-pleegouders verder willen met pleegzorg en de pleegzorgorganisatie vindt hen geschikt, dan wordt een rapport opgesteld. Daarin staan naast de krachten en de competenties van de aspirant-pleegouders ook de aandachtspunten. Dit rapport vormt de basis voor de matching (ook wel bemiddeling genoemd) en de begeleiding op het moment dat er een pleegkind bij de pleegouders wordt geplaatst.

De matching, het zoeken van pleegouder(s) voor een pleegkind, is maatwerk en een van de belangrijkste stappen in het hele proces. Vanaf het moment dat een pleegkind in een pleeggezin gaat wonen, heeft een pleegzorgbegeleider regelmatig contact met het pleeggezin. Hij of zij krijgt daardoor een goed beeld van het reilen en zeilen in het gezin en kan antwoord geven op vragen. Daarnaast biedt de pleegzorgorganisatie extra ondersteuning, in de vorm van opvoedingsprogramma's en themabijeenkomsten over onderwerpen als omgaan met moeilijk gedrag, hechting of loyaliteit naar (pleeg)ouders.

Evaluaties en herscreening

Goede pedagogische zorg voor pleegkinderen staat voorop en veiligheid is daar een belangrijk onderdeel van. Daarom evalueert de pleegzorgorganisatie elk jaar de situatie bij het pleeggezin en wordt er jaarlijks een veiligheidscheck gedaan. In sommige situaties kan een nieuwe verklaring van geen bezwaar bij de Raad voor de Kinderbescherming worden aangevraagd. Bijvoorbeeld als er een nieuwe inwonende komt van 12 jaar of ouder of als er 2 jaar geen pleegkind is geplaatst. Als de pleegzorgorganisatie dat nodig vindt, kan ook tussentijds worden bekeken of iemand pleegouder kan blijven. Bijvoorbeeld bij ingrijpende gebeurtenissen zoals zwangerschap, echtscheiding, ernstige ziekte of verhuizing.

In april 2011 is door de algemene vergadering van Jeugd & Opvoedhulp met pleegzorg het Kwaliteitskader Voorbereiding en Screening vastgesteld. Dit is een richtlijn voor de werkwijze waaraan alle organisaties voor Jeugd & Opvoedhulp die pleegzorg bieden zich hebben gecommitteerd.

In 2014 hebben de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en Jeugdzorg Nederland het convenant in verband met het Kwaliteitskader Voorbereiding en screening aspirant-pleegouders ondertekend. Met de ondertekening van dit convenant onderschrijven beide partijen de kwaliteitseisen die aan de voorbereiding en screening van aspirant-pleegouders worden gesteld. Daarnaast zal de VNG gemeenten stimuleren het Kwaliteitskader in te zetten bij het contracteren of subsidiëren van aanbieders van pleegzorg.

Meer informatie? Neem contact op met de pleegzorgorganisatie bij u in de buurt of kijk op www.pleegzorg.nl.